BILBAO, GOED OP WEG

AANKOMST

Reis je per vliegtuig, auto, trein of bus naar Bilbao?

Als je naar Bilbao vliegt, neem je vanaf het vliegveld een bus van Bizkaia naar een van de vier haltes in het centrum (► blz. 110). Kaartjes zijn te koop bij een loket in de terminal en in de bus zelf. Wie met de auto komt, doet er verstandig aan die te parkeren en verder het (uitstekende) openbaar vervoer te gebruiken. Internationale treinen arriveren op het centraal gelegen station Abando, de bus op station Bilbao Intermodal.

EN DAN?

Waar koop je kaartjes voor het openbaar vervoer?

Metro- en tramkaartjes kun je kopen bij de automaten op de stations; bustickets zijn verkrijgbaar in de bus zelf. Als je vaak het openbaar vervoer neemt, is een Tarjeta Barik een voordelige optie: een kaartje waarop je saldo laadt en waarmee je metro, tram en bus kunt gebruiken. Je kunt de Barik zelfs met meer personen tegelijk gebruiken (► blz. 111-112).

GOED GELAND?

Op de volgende bladzijden lees je over de geschiedenis en de indeling van de stad en hoe de mensen er leven.

Een fosterito, een metroingang

PARKEREN

Waar laat je je auto?

Als er geen parkeergelegenheid is bij je accommodatie, parkeer dan in een van de talrijke ondergrondse parkeergarages. Of maak gebruik van een Park & Ride-mogelijkheid bij een metrostation (► blz. 111).

VERKENNEN

Ontdek de stad van bovenaf zonder veel te hoeven lopen

Bilbao wordt omringd door heuvels. Eentje daarvan, de Monte Artxanda (250 m), heeft een mooi plein op de top, van waaraf je een schitterend uitzicht hebt op de stad aan de Nervión. Je bereikt die top via een leuk ritje met een funicular, een bijzondere tramwagon (► blz. 85). Ook een aanrader voor kinderen! Naar rechts ontvouwt zich de moderne stad, met het Guggenheim en de Torre Iberdrola als blikvangers. Naar links Casco Viejo, de historische kern van de stad (zie foto op blz. 6).

Uitzicht op Bilbao vanaf de Monte Artxanda

EN GAAN ...

Waar ga je als eerste naartoe?

Naar het Guggenheim natuurlijk! Deze stad heeft een vlucht genomen als toeristische bestemming doordat dit fantastische museum er verrees (1991-1997). Het titanium gevaarte is vanaf alle kanten een feest om te zien. Loop er een rondje omheen en zie ook alle kunst in de openlucht. En ga dan naar binnen, want alleen al het betreden van het atrium zal je sprakeloos maken.

ADEMPAUZE

Waar ga je heen om even aan de drukke stad te ontsnappen?

Bilbao is een havenstad, al merk je daar in het centrum misschien weinig van. Maar neem de metro en in een halfuur kun je op het strand van Getxo lekker uitwaaien. Of de beroemde Puente Colgante bewonderen (► blz. 64).

Met de rondvaartboot kun je richting zee varen

DE AUTEUR

Natuurlijk ging ook ik voor het eerst naar Bilbao om het Guggenheim te zien. Maar ik bleef er komen omdat de stad – na de transformatie van industriestad tot moderne toeristentrekker – zo ontzettend veel meer te bieden heeft!

WAT IS WAAR?

Als je met het vliegtuig naar Bilbao gaat, land je op de Aeropuerto de Bilbao. De luchthaven geeft je al meteen een voorproefje van alle moderne architectuur die Bilbao te bieden heeft, want dit is een fantastisch ontwerp van de Spaanse meester Santiago Calatrava. Het vliegveld ligt ongeveer 10 km ten noorden van Bilbao, aan de andere kant van de bergen.

Als je met de taxi of bus vanaf het vliegveld naar het centrum rijdt, kom je door een tunnel. Daarna kom je de stad binnen via de imposante rode boog op de Puente de La Salve, die uitzicht biedt op het Guggenheim Museum.

OUDSTE GEDEELTE

Bilbao heeft zich op beide oevers van de rivier de Nervión ontwikkeld. Het begon allemaal met een vissersdorp op de rechteroever, daar waar je nu **Casco Viejo** (🗺 kaart 2, G 5-6) vindt, de levendige historische kern. Kleurrijke winkeltjes, bars en restaurants rijgen zich aaneen in de aantrekkelijke smalle straten. Fraaie pleinen en kerken completeren het beeld. Aan de overkant van het water, op de linkeroever, woonden aan het eind van de middeleeuwen ook al mensen. Zij waren afgekomen op het ijzererts dat daar in de bergen werd gewonnen. Hun oude woonwijk, **Bilbao La Vieja** (🗺 kaart 2, G 6), dreigde te verpauperen, maar heeft zich de laatste jaren ontpopt als een trendy wijk, waar vooral immigranten naast jonge creatievelingen wonen. En waar het uitgaansleven een flinke impuls heeft gekregen. De buurt waar de mijn lag, **Miribilla** (🗺 kaart 2, F 6), is nu een woonwijk met eigen voorzieningen. Bovendien ligt er de Bilbao Arena, waar wordt gebasketbald.

UITBREIDING

Vanuit Casco Viejo steek je bij het Teatro Arriaga via de Puente del Arenal de Nervión over om de **Ensanche** te bereiken. Dit is de eind-19e-eeuwse uitbreiding van de stad, voor het leeuwendeel met ruim opgezette straten die haaks op elkaar staan. De Ensanche, die wordt onderverdeeld in de wijken Abando en Indautxu, wordt van oost naar west doorkruist door de brede **Gran Vía** (🗺 D-E 4), vol winkels, bankgebouwen en monumentale woonpaleizen. Een karakteristiek gebouw in dit deel van Bilbao is het **Azkuna Zentroa** (🗺 E 5), voorheen Alhóndiga Bilbao, even ten zuiden van de centraal gelegen Plaza Moyúa. Het is een oude wijnopslagplaats met een prachtige modernistische buitenkant. Vanbinnen kreeg het gebouw een complete make-over van Philippe Starck. Het is nu een gewaardeerd cultureel centrum.

MODERNE ARCHITECTUUR

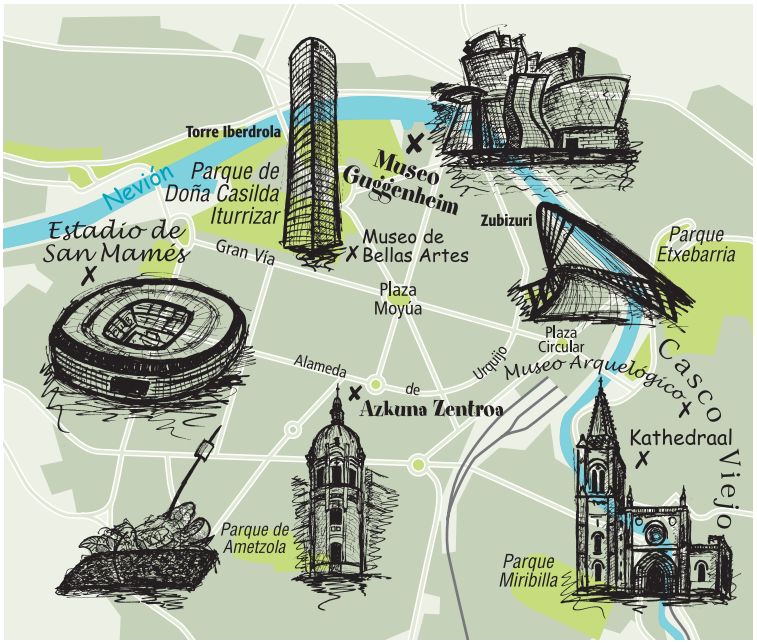
Aan de noordkant van de Ensanche strekt zich langs de rivier de wijk **Abandoibarra** (🗺 D-F 3) uit. Nadat de daar gelegen scheepswerf en industrie teloor waren gegaan, onderging de linkeroever een complete metamorfose. Dat begon allemaal met het wereldberoemde **Guggenheim Museum** van architect Frank Gehry. Niet veel later volgden onder meer het imposante **Palacio Euskalduna** en verschillende andere creaties van toonaangevende bouwmeesters uit binnen- en buitenland, zoals de hoge **Torre Iberdrola** van César Pelli en de twee identieke torens van Isozaki Atea. De gehele wijk werd bovendien voorzien van de nodige beeldhouwkunst. De prachtige **Zubizuri**, de witte brug uit de koker van Calatrava, verbindt de Abandoibarra met de rechteroever.

OMHOOG

Wie goed ter been is, kan de verschillende wijken lopend bezichtigen. Maar vaak zijn er ook goede verbindingen met metro en tram. Op de rechteroever zijn echter twee wat hogergelegen bezienswaardigheden. Als je over de Zubizuri loopt, van Abandoibarra naar de Paseo Campo Volantín, vind je de funicular die naar de **Monte Artxanda** (🗺 G-H 2) voert. Boven heb je een adembenemende uitzicht op Bilbao. Links Casco Viejo, rechts de Ensanche, waar achter de Torre Iberdrola de karakteristieke witte ovaal van het voetbalstadion San Mamés oprijst.
De in Bilbao bijzonder geliefde **Basílica de Begoña** (🗺 J 5) kun je bereiken met een lange trap, maar eveneens met een lift in het metrostation Casco Viejo. Wie loopt, heeft onderweg ook een uitzicht vanuit Parque Etxebarria.

NAAR ZEE

Hoewel Bilbao van oudsher een havenstad is, stroomt het rivierwater pas zo'n 12 km ten noorden van de stad in de Golf van Biskaje. Je kunt dit traject eventueel verkennen met een rondvaartboot. Links van de monding liggen **Portugalete** (🗺 kaart 3) en in het verlengde daarvan Santurtzi, met de huidige haven. Rechts ligt **Getxo** (🗺 kaart 3), met een grote jachthaven voor de pleziervaart, waar de rijken uit Bilbao traditioneel een buitenhuis lieten bouwen. Je kunt beide gezellige plaatsjes bereiken met de metro. Ze zijn met elkaar verbonden door de **Puente Colgante** (🗺 kaart 3), een geweldige 19e-eeuwse brug die op de Werelderfgoedlijst van UNESCO staat. Wie een stedentrip wil combineren met een beetje uitwaaien, is in Getxo aan het juiste adres: Playa Ereaga en Playa Arrigunaga zijn prima zandstranden.

De spiegelende Sede de Osakidetza

Leuk is ook het zwembad waar je onderdoor kunt lopen. Het heeft een glazen vloer, zodat je de zwemmers heel hoog boven je kunt zien.

GEWAAGDE ARCHITECTUUR

Op de hoek van de Alameda de Recalde en de drukke winkelstraat Licenciado Poza heeft het architectenbureau Coll-Barreu een heel gedurfd hoofdkantoor voor de Baskische Gezondheidszorg neergezet, **Sede de Osakidetza** 2. Dit is een veelvlakkige, glazen kolos die als het ware de straat in stulpt en de omliggende gebouwen, afhankelijk van de weersomstandigheden, als een vervreemdend mozaïek reflecteert.

VLAAMS ACCENT

Plaza Moyúa 3 ligt als een spin in het web. Blikvangers zijn er een fosterito, Hotel Carlton (▸ blz. 87) en **Palacio Chávarri** (1894). De Belg Paul Hankar bouwde dit bijzonder fraaie paleis voor de gefortuneerde ingenieur Víctor Chávarri, die, zoals het een telg uit de rijke bovenlaag betaamde, een schitterende locatie in de Ensanche uitzocht voor zijn familieresidentie. De afkomst van Hankar verloochent zich niet: het drie verdiepingen en een mansardedak tellende gebouw doet Vlaams-renaissancistisch aan.

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Azkuna Zentroa 1: Plaza Arriquibar 4, azkunazentroa.eus, dag. 8-21 uur, gratis.
Museo Taurino 7: Martin Agüero 1, plazatorosbilbao.com, ma.-do. 10-13.30, 16-18 uur (nov.-febr. ma.-vr. 10-13.30 uur), €3.

ETEN, DRINKEN, SHOPPEN

Yandiola 1: zie blz. 92.
Hola Bar: zie blz. 105.
dendAZ: winkel in het Azkuna Zentroa met een ruim assortiment aan Baskisch design: miniatuurkolommen als vaas, oorbellen, tassen, T-shirts, speelgoed, posters enzovoort.

Uitneembare kaart: E 4-6 | **Metro** Moyúa, Indautxu

Palacio Chávarri aan Plaza Moyúa

WOONHUIZEN VAN DE BOURGEOISIE

In de buurt van Plaza Moyúa zijn meer staaltjes van overdadige bourgeoisie-architectuur te ontdekken. Rijke families kozen excellente plekken om er reusachtige panden te laten bouwen, waar ze met de gehele familie in trokken. Een voorbeeld is nr. 42-44 op de Gran Vía, een fantastisch **classicistisch hoekpand** 4, een ontwerp van architect Ángel Líbano. Nog kolossaler zijn, schuin aan de overkant op nr. 45, de **Casas de Ramón de la Sota** 5. Dit complex werd getekend door Manuel María Smith, ook de bouwmeester van Hotel Carlton. Het schitterende, witte **Casa Montero** 6 (hoek Alameda de Recalde en Colón de Larreátegui) uit 1904 werd ontworpen door de architecten Luis Aladrén en Jean Batiste Darroquy. Het is het enige woonhuis in Bilbao dat is uitgevoerd in de modernistische stijl. In de volksmond wordt het daarom wel Casa de Gaudí genoemd.

OM DE HOEK

De uit 1882 daterende stierenvechtarena brandde in 1961 af; de nieuwbouw herbergt het **Museo Taurino** 7, met een boeiende collectie die de stierenvechtgeschiedenis in Bilbao belicht. Ten zuidoosten van de arena liggen enkele straten (Irala, Kirikiño, Zuberoa) waarin de kleurrijke huizen je doen denken dat je in Engeland verzeild geraakt bent. Deze **Casas Inglesas** 8 zijn arbeiderswoningen uit begin 20e eeuw, ontworpen door Federico de Ugalde die onder de indruk was van de Engelse architectuur uit die tijd.

Het wijkje met de Casas Inglesas wordt ook wel het Notting Hill van Bilbao genoemd

SAN SEBASTIÁN

Ongeveer 100 km ten oosten van Bilbao ligt de mooiste badplaats aan de Spaanse noordkust: San Sebastián, in het Baskisch Donostia. Ontdek er het fijne strand, de vergane glorie, de prachtige beelden van Chillida en Oteiza, de leuke winkeltjes en natuurlijk de heerlijkste pintxos.

SCHELPVORMIGE BAAI

Unieke ligging

San Sebastián dankt zijn charme grotendeels aan de ongelooflijke ligging. De goudgele zandstranden van de stad omarmen een diepblauwe baai, de schelpvormige **Bahía de la Concha** (*concha* betekent schelp). Aan beide uiteinden van de armen liggen groene bergen, in het oosten de Monte Urgull, in het westen de Monte Igueldo. Halverwege de baai ligt een eilandje: **Isla de Santa Clara**.
San Sebastián ligt ook aan de monding van de Urumea, aan de oostkant van de Monte Igueldo. Vooral de strategische ligging aan die rivier zorgde ervoor dat de stad zich in de 12e en 13e eeuw ontwikkelde als een praktische uitvalsbasis voor de handel over zee. Er werd toen gewoond en gewerkt in wat nu Parte Vieja heet, het oude gedeelte: de fantastische wijk vol pintxosbars en winkels, aan de voet van de Monte Urgull, waar ook de oude vissers- en handelshaven ligt.

AANTREKKINGSKRACHT OP DE RIJKEN

Belle époque

Na 1873 werd de stad uitgebreid met de wijk die tegenwoordig met Centro wordt aangeduid, ten zuiden van Parte Vieja. Het Parijs van architect Haussmann fungeerde daarbij als voorbeeld, dus er verrezen statige straten die elkaar haaks kruisen. Het Estación del Norte kreeg een dak van Gustave Eiffel. En voor de arcades op Plaza del Buen Pastor, waar de gelijknamige kathedraal verrees, stond de Rue de Rivoli in de lichtstad model.
In 1887 kwam er een immens casino (nu het stadhuis). Met al deze ingrepen groeide San Sebastián uit tot de badplaats van de Europese aristocratie, die er heel wat exuberante villa's liet optrekken. Een extra impuls kreeg deze ontwikkeling toen koningin María Cristina het Palacio de Miramar als buitenverblijf liet bouwen.

ICONISCHE BALUSTRADE

Stranden 🗺 kaart 5, C-F 3-5
Het halfcirkelvormige strand langs de Bahía de la Concha bestaat uit twee delen: westelijk het kleinere **Playa de Ondaretta** en oostelijk het grotere **Playa de la Concha**. Langs de laatste loopt een brede boulevard, de Paseo de la Concha, die wordt begrensd door een schitterende, door Juan Rafael Alday ontworpen gietijzeren balustrade die is uitgegroeid tot het embleem van de stad.

PALEIS MET TUIN

Palacio Miramar 🗺 kaart 5, D 5
De beide stranden worden onderbroken door een hoger gelegen park op een rots, waarin het Palacio Miramar staat. Het werd in 1893 opgeleverd en in Engelse cottagestijl gebouwd door architect Ralph Selden Wornum. Hier bracht de koninklijke familie haar vakanties door; koningin Victoria Eugenia zou de laatste zijn. Het huis kun je niet bezoeken, het park wel.
Tuin Palacio Miramar: apr.-sept. dag. 8-21, okt.-mrt. dag. 8-19.30 uur

GRANDIOOS UITZICHT

Monte Igueldo 🗺 kaart 5, A-B 2-3
Hoe fantastisch San Sebastián is gesitueerd, is vooral goed te zien vanaf de Monte Igueldo. De 150 m hoge berg aan de westzijde van de baai kun je op lopen of op rijden, maar veel leuker is het om met de **funicular** te gaan.

Het stationsgebouwtje vind je aan Plaza del Funicular, vlak achter de tennisbanen. Boven tref je bovendien een aandoenlijk ouderwets amusementspark.
monteigueldo.es: voor tijden en prijzen

BEELD VAN EDUARDO CHILLIDA

Peine del Viento

Aan het eind van het Playa de Ondarreta, aan de voet van de Monte Igueldo, staat een schitterend werk van beeldhouwer Eduardo Chillida. Het van cortenstaal vervaardigde *Peine del Viento*, wat 'kam van de wind' betekent, dateert uit 1976. Het bestaat uit drie verschillende sculpturen die ieder 10 ton wegen en die werden bevestigd op rotsen in zee.

BEELD VAN JORGE OTEIZA

Construcción Vacía 🗺 kaart 5, E 2
De 'tegenhanger' van Chillida's meesterwerk staat onder aan de Monte Urgull. Rond deze 123 m hoge berg loopt een brede promenade, de Paseo Nuevo. Bij mooi weer een idyllische wandelroute, bij harde wind een echte golfbreker. Dan slaan er huizenhoge golven tegen te pletter. Langs deze paseo staat het roestkleurige beeld van Jorge Oteiza, *Construcción Vacía*, dat 'lege constructie' betekent.

ALWEER EEN FANTASTISCH UITZICHT

Monte Urgull 🗺 kaart 5, E-F 1-2
Via slingerende paden kun je op de Monte Urgull naar boven wandelen, opnieuw voor het sublieme uitzicht. Al vanaf de 12e eeuw werd deze berg gebruikt voor militaire doeleinden. Op de top vind je dan ook het **Castillo de la Mota**, een kasteel dat het vroegere havenplaatsje bewaakte. Tegenwoordig herbergt het een museum dat is gewijd aan de geschiedenis van de stad: **Casa de la Historia**. Ook is er het 12 m hoge betonnen beeld Sagrado Corazón, een reusachtige Christusfiguur uit 1950.
Casa de la História: juli-aug. wo.-zo. 11-19, Pasen-juni, sept.-half okt. za.-zo. 11-19 uur

DRUKTE OP HET WATER

El Puerto 🗺 kaart 5, E-F 2-3
In de haven ligt een enorme vloot aan vissersbootjes, *txalupas* en *txipironeras*, die 's nachts uitvaren om baby-inktvisjes te verschalken. Ook ligt er een heel contingent aan plezierjachten. Ertussen manoeuvreren de blauw-witte boten die op en neer varen naar Isla de Santa Clara. Eeuwenlang is de stad afhankelijk geweest van de bedrijvigheid die hier heerste. Al in de middeleeuwen vertrokken hier vissersbootjes. In de zuilengang aan de voorkant van de traditionele vissershuisjes die langs het water staan, werden eertijds netten gerepareerd. Verscheidene huisjes zijn nu omgetoverd tot gezellige, maar nogal toeristische restaurants met grote terrassen.

San Sebastián gezien vanaf de Monte Igueldo